

Nieuwe Wet v.i. benadeelt nóg een categorie gedetineerden

Openbaar Ministerie te weinig magistraatelijk

De Hoge Raad legt een lagere straf op, omdat de procedure tot dan toe te lang duurde, met als gevolg dat de straf onder de nieuwe Wet v.i. wordt verlengd. Wie doet er iets aan?

Petra Dijks
advocate te Maastricht

De nieuwe Wet voorwaardelijke invrijheidstelling¹ heeft geen gevolgen voor ‘veroordelingen tot vrijheidsstraf’ die vóór 1 juli 2008² (datum inwerkingtreding) zijn uitgesproken (lid 1 art VI³). Wat moet onder ‘veroordeling tot vrijheidsstraf’ worden verstaan, en valt een uitspraak van de Hoge Raad daar ook onder? De wetgeschiedenis geeft op die vragen geen antwoord. Volgens de afdeling voorlichting van het ministerie van Justitie wordt in de meeste gevallen een cassatieberoep met een standaardmotivering afgewezen: ‘Het lijkt in dergelijke gevallen niet gerechtvaardigd om toch de nieuwe v.i.-regeling toe te passen, in de gevallen dat de uitspraak van het gerechtshof vóór 1 juli is gedaan’, zo werd mij bericht.

Maar hoe zit het als de Hoge Raad ná 1 juli 2008 het arrest van het hof van vóór die datum vernietigt, maar uitsluitend wat betreft de duur van de opgelegde gevangenisstraf, omdat er sprake is van een schending van de redelijke termijn in de cassatiefase? Is dat een ‘nieuwe’ veroordeling? Is het dan ook gerechtvaardigd dat de veroordeelde onder de nieuwe v.i.-regeling zou vallen? De afdeling voorlichting gaf daar evenmin antwoord op. Het Openbaar Ministerie heeft daarover zo een eigen opvatting, blijkt uit het volgende praktijkgeval.

Een derde erbij

Dhr. A. werd op 28 april 2006 door het gerechtshof Den Haag veroordeeld tot een gevangenisstraf van 15 maanden waarvan 5 voorwaardelijk. Hij ging in cassatie. Vervolgens vond er een schending van de redelijke termijn plaats. Op 30 september 2008 werd hij door de Hoge Raad daarvoor gecompenseerd; hij kreeg 14 maanden waarvan 4 maanden en 2 weken voorwaardelijk wegens schending van de redelijke termijn. Op grond van de oude v.i.-regeling zou dhr. A. daarvan 215 dagen moeten uitzitten. Dhr. A. kreeg echter een brief van het LCA⁴ om zich te melden voor het uitzitten van zijn straf. In die brief stond dat er ‘geen rekening is gehouden met een mogelijkheid tot vervroegde invrijheidstelling’ en dat zijn gevangenisstraf 286 dagen zou belopen. Klaarblijkelijk is het OM van mening dat dhr. A. onder de nieuwe regeling valt.

Met andere woorden: de Hoge Raad verlaagt de straf vanwege de schending van art. 6 EVRM maar omdat het arrest van de Hoge Raad ná 1 juli 2008 is geweest, moet dhr. A. volgens het OM dus langer gaan zitten, namelijk 286 dagen in plaats van 215 dagen. Dat zal toch zeker niet de bedoeling van de Hoge Raad maar ook niet van de wetgever zijn geweest? Immers, ‘de regering heeft op voorhand geen redenen om aan te nemen dat een aanzienlijk strafverhogend effect zal optreden’, aldus de Memorie van Toelichting.⁵ In de praktijk blijkt dat dus anders uit te pakken.

Een andere cliënt is min of meer hetzelfde lot beschoren. Hij werd op 22 januari 2008 veroordeeld door het gerechtshof Den Bosch tot 5 jaar. Op 8 juli 2008 heeft de

Hoge Raad de gevangenisstraf verlaagd tot 4 jaren en 10 maanden wegens schending van de redelijke termijn in de cassatiefase. Maar ook deze cliënt, zo blijkt nu, valt volgens het OM onder de nieuwe v.i.-regeling en krijgt daardoor voor de algemene voorwaarden en een aantal bijzondere voorwaarden een proeftijd voor de duur van 587 dagen.⁶

Niet van toepassing

De Hoge Raad heeft deze verdachten een minder zware straf willen opleggen omdat hun (mensen)rechten onvoldoende zijn gerespecteerd waarna het OM hen vanwege de compensatie door ons hoogste rechtscollege een zwaardere straf wil opleggen. Inmiddels heb ik de president van de Hoge Raad van deze gang van zaken op de hoogte gesteld. Het overgangsrecht wordt door het OM mijns inziens verkeerd uitgelegd. Er is in genoemde praktijkgevallen immers geen sprake van een veroordeling tot een vrijheidsstraf door de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft namelijk niet naar aanleiding van de vragen van art. 348 en 350 Sv, gelet op alle omstandigheden van het feit en van de persoon van de verdachte, een veroordeling uitgesproken. De veroordelingen waren eerder al uitgesproken door het gerechtshof. Het ‘enige’ wat de Hoge Raad in deze zaken heeft gedaan, is het toekennen van strafvermindering wegens schending van art. 6 EVRM; de bewezenverklaring werd in stand gelaten.

Nu er geen sprake is van een veroordeling tot vrijheidsstraf die is geweest na 1 juli 2008, is de nieuwe Wet v.i. niet van toepassing op de beide zaken. Een en ander getuigt van een weinig magistraatelijke opstelling van het OM.

¹ Zie voor eerdere waarschuwingen over deze wet: Petra Beukink, ‘Op eieren lopen en goed rekenen’, in *Advocatenblad* 2008-14.

² *Staatsblad* 2008/194.

³ *Staatsblad* 2007/500.

⁴ Landelijk Coördinatiepunt Arrestatiebevelen.

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006, 30 513, nr. 3, p. 20.

⁶ Art. 15a lid 2 jo. 15c lid 3 Sr.